

מצוה רצד הזהיר מענוש האנוס על חטאו אם עשאו אחר שהיה אנוס על המעשה. והוא אמרו ולנערה לא תעשה דבר. [ובסנהדרין אמרו אנוס רחמנא פטריה שנאמר ולנערה לא תעשה דבר]. (שם, שם):

מצוה רצ הזהיר הדיין שלא לחתוך הגדרים באומד הדעת החזק ואפילו היה קרוב לאמת כגון שאדם ירדפהו שונאו להרגו ולהנצל ממנו יכנס בבית אחד והרודף יכנס אחריו ונכנסו אחריו ומצאו הנרדף נהרג והוא מפרפר ושונאו שהיה רודפו עומד עליו והסכין בידו ומנטף דם הרי זה הרודף לא יהרגוהו סנהדרין על צד חתוך הגדר אחר שאין עדים מעידין עליו שראו ההריגה, ובאה האזהרה בתורה מהרוג זה, והוא אמרו ונקי וצדיק אל תהרוג. ובמכילתא אמרו ראוהו רודף אחר חבירו להרגו והתרו בו ואמרו ישראל הוא בן ברית הוא אם הרגת אותו תהרג והעלימו עיניהם ומצאוהו הרוג ומפרפר והסיף מנטף דם ביד ההורג שומע אני יהא חייב תלמוד לומר ונקי וצדיק אל תהרוג. ולא תרחיק זה ותפלא מזה הדין. כי הדברים האפשריים מהם קרובי האפשרות ומהם רחוקי האפשרות ומהם אמצעיים בין זה לזה ולאפשר רוחב גדול ואילו התירה תורה לחתוך דיני נפשות באפשר הקרוב מאד שאפשר שיהיה קרוב מהמציאות כגון זה שהמשלנו היינו חותכין הגדר במה שהוא רחוק מזה מעט ובמה שהוא רחוק מאד ג"כ עד שיחתכו הגדרים וימיתו האנשים במעט אומד לפי דמיון הדיין ומחשבתו ולכן סגר יתעלה את הפתח ואמר שלא יחתוך גדר העונש אלא כשהיו העדים מעידים שהם ידעו בודאי שזה עשה המעשה ההוא בלא ספק ובלא דמיון כלל, וכאשר לא נחתוך הגדרים בדמיון חזק מאד הנה תכלית מה שיהיה שנפטור החוטא, וכאשר חתכנו הגדרים בדמיון ובאומד הנה פעמים נהרוג נקי. וכן כשהעידו שני עדים עליו בשתי עבירות בכל אחת מהן דין מיתה. כגון אחד משניהם לבדו ראה אותו עובר על אחת והאחד ראה אותו עובר על אחרת הנה לא יהרג, והמשל בזה כגון שהעיד עליו עד אחד שהוא עשה מלאכה בשבת והתרו בו והשני יעיד עליו שעבד ע"ז והתרה בו, זה לא יסקל, אמרו ז"ל אחד מעידו עובד לחמה ואחד מעידו עובד ללבנה שומע אני יצטרפו תלמוד לומר ונקי וצדיק אל תהרוג.

(ואלה המשפטים, הלכות סנהדרין פ"כ)